

Stanisław KOZIEJ

**SYSTEM
OBRONNY
PAŃSTWA**

**CZ-2- Środowisko
bezpieczeństwa**

www.koziej.pl
[@SKoziej](https://www.instagram.com/SKoziej)

**MEGATRENDY I TENDENCJE
ZMIAN
ŚRODOWISKA BEZPIECZEŃSTWA**

Współczesne środowisko bezpieczeństwa

- **Globalizacja**
- **Rewolucja informacyjna**
- **Asymetryzacja polityczna
(rozpad świata
dwubiegunowego, ścieranie
się cywilizacji)**
- **Hybrydowość zagrożeń
(koniec ery pozimnowojennej)**

Nowe zjawiska i tendencje w sferze bezpieczeństwa (1)

- **Dezintegracja i degeneracja klasycznych struktur:**
 - państwa upadłe: asymetryczne zagrożenia słabością
 - państwa zbójeckie: asymetryczne zagrożenia pirackim podejściem do reguł życia międzynarodowego
- **Negatywne skutki rozwoju, dobrobytu i demokracji (zagrożenia środowiska naturalnego, postęp a dewiacje społeczne, przestępczość, katastrofy infrastrukturalne)**

Nowe zjawiska i tendencje w sferze bezpieczeństwa (2)

- **Ewolucja tradycyjnych konfliktów i kryzysów:**
 - **tradycyjne konflikty międzynarodowe – globalny(?), regionalne (np. Rosja – Ukraina)**
 - **międzynarodowy kontekst kryzysów wewnętrznych: naruszanie praw człowieka a zasada suwerenności państw**
 - **wojna z terroryzmem jako asymetryczna wojna światowa?**

Synteza pozimnowojennych zmian środowiska bezpieczeństwa

- **Globalizacja i rewolucja informacyjna - środowisko GLOBINFO** – zglobalizowane i uinformacyjnione, **sieciowe**
- **Rewolucja polityczna – asymetryzacja środowiska** - rozpad symetrycznego świata dwubiegunowego i erupcja asymetrycznych relacji bezpieczeństwa nuklearnego i konwencjonalnego
- **Rewolucja strukturalna - podmioty niepaństwowe, państwa problemowe (zbójce i upadłe), mocarstwa „wschodzące”**

**KONIEC
ERY POZIMNOWOJENNEJ
i
NOWA, HYBRYDOWA
ZIMNA WOJNA?**

Zmiana strategiczna

- **Główny czynnik strategiczny: konfrontacyjna polityka Rosji**
- **Koniec ery pozimnowojennej (kooperacyjnej) w stosunkach bezpieczeństwa**
- **Rozpoczyna się nowy, neozimnowojenny ład międzynarodowy**

HYBRYDOWA ZIMNA WOJNA

ŚRODOWISKO BEZPIECZEŃSTWA EUROATLANTYCKIEGO: OGNISKA WYZWAŃ I ZAGROZEŃ

Wyzwania transatlantyczne:
niepewność co do USA?

Obszar euroatlantyczny

Wyzwania wewnątrz europejskie
(kryzys integracji,
słabość przywództwa,
migracje, terroryzm
wewnątrz europejski?)

**Kryzys na Bliskim
Wschodzie i
Afryce**
ISIL, migracje.
Brak strategii.
Interwencja Rosji)

**Kryzys w Europie
Wschodniej:** (neoimperialny
zwrot strategiczny Rosji,
nowa jakość strategiczna
– koniec ery
pozimnowojennej.
Wojna hybrydowa,
agresja poniżej progu wojny)

Rosja – spadek po ZSRR

- **Jelcyn – poszukiwanie miejsca w nowym porządku strategicznym w latach 90.**
- **Putin/Miedwiediew – kurs na imperium; odrzucenie oferty współpracy ze strony Zachodu**
- **Problem strefy wpływów: Europa Środkowo-Wschodnia**

STRATEGICZNY ZWROT ROSJI

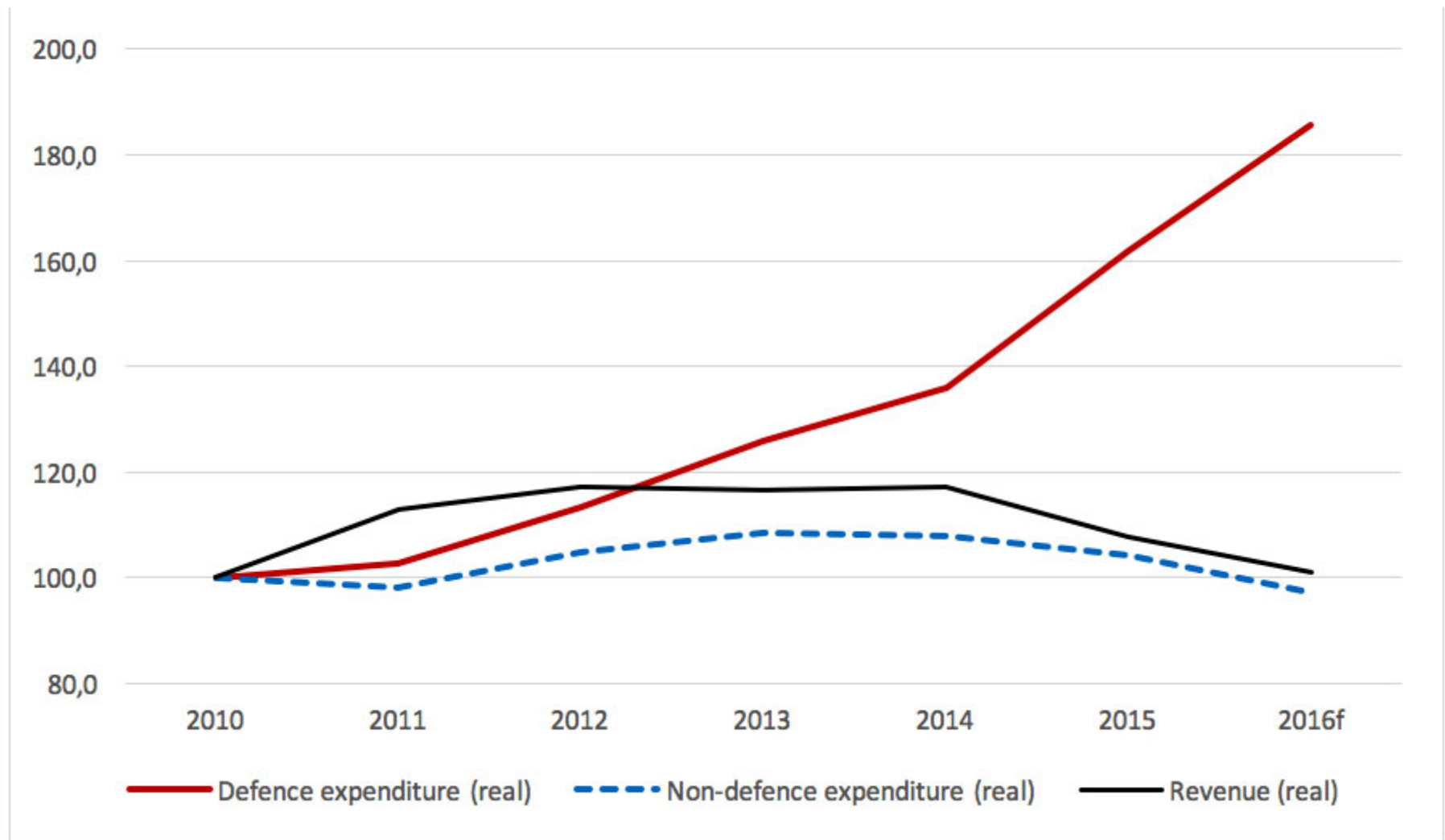
- **Od wystąpienia W. Putina w Monachium (2007r.) po nową doktrynę militarną (2014 r.) i strategię bezpieczeństwa narodowego (2015 r.)**
- **Strategia sankcjonuje i utrwała antyzachodni kurs Rosji (USA, NATO, UE - wyłącznie jako zagrożenia)**
- **Kraje poradzieckie jako strefa wpływów, ich ograniczona suwerenność, możliwość użycia siły przeciwko nim (presja polityczno-strategiczna)**

Rosyjska praktyka strategiczna

- **Wojna z Gruzją/2008 i kryzys gazowy/2009 r. – pierwsze testy (zbrojny i ekonomiczny) polityki neoimperialnej**
- **Wojna z Ukrainą – rzucenie wyzwania Zachodowi: koniec ery pozimnowojennej**
- **Interwencja w Syrii - wyzwanie ponadregionalne**

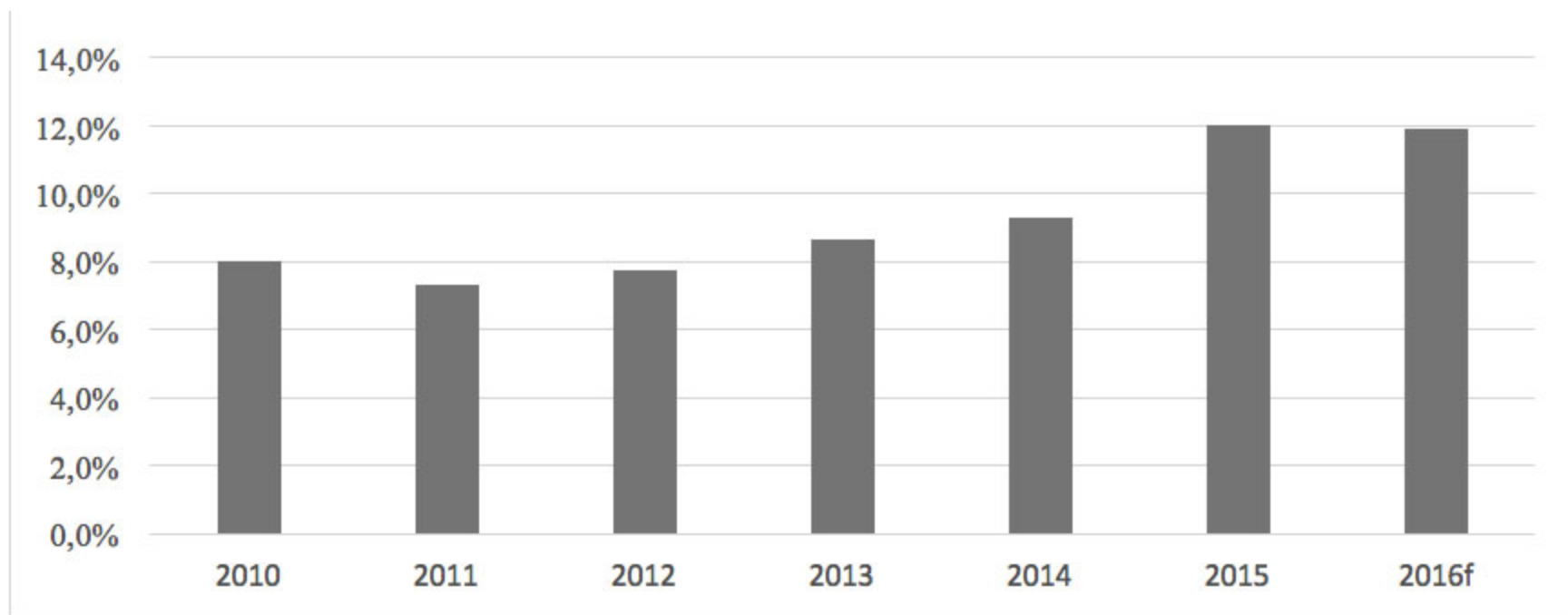
Rosyjskie wydatki obronne na tle dochodu narodowego

Graph 1: Evolution of defence spending, non-defence spending, and total government revenue, at constant prices (2010=100)

Wydatki obronne Rosji jako część dochodu narodowego

Graph 2: Defence spending as a share of total revenue of general government

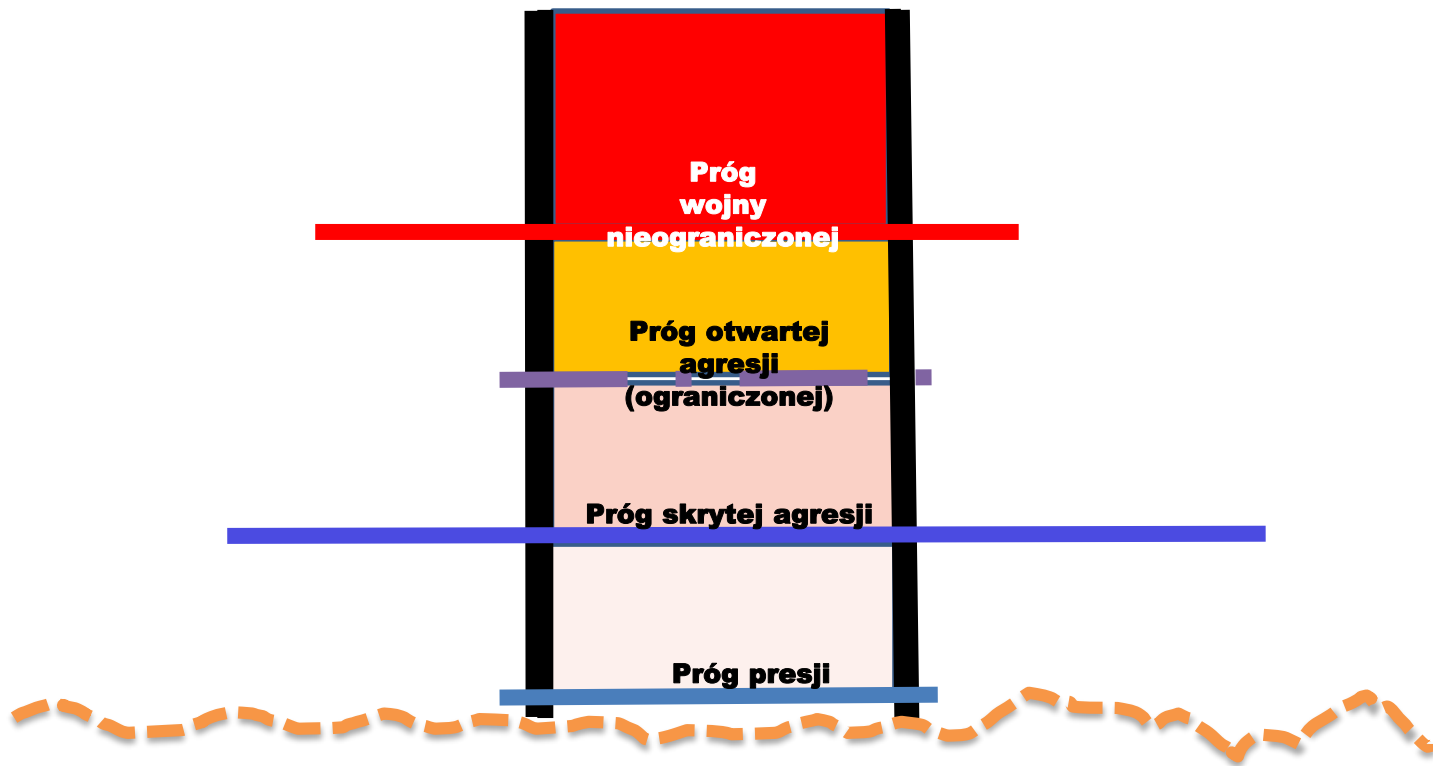
ZAGROŻENIA WOJENNE W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY

WPROWADZENIE

- **WOJNY NIE SĄ TYLKO PO TO, ABY JE PROWADZIĆ!!!**
Są także instrumentem zimnowojennej konfrontacji politycznej: służą do straszenia/odstraszenia, szantażu/deszantażu
- **W czasach konfrontacji zimnowojennej XX w. (I światowa zimna wojna) główną rolę odgrywało zagrożenie globalną wojną nuklearną**
- **Okres pozimnowojenny – to przede wszystkim próby Zachodu budowania kooperatywnego systemu bezpieczeństwa wspólnie z Rosją**
- **Po rosyjskiej aneksji Krymu i interwencji na wschodniej Ukrainie zakończyła się era pozimnowojenna w stosunkach bezpieczeństwa Rosja-Zachód**
- **Rozpoczęła się nowa, hybrydowa zimna wojna – czyli ponowna konfrontacja polityczna między Rosją i Zachodem z groźbą użycia środków przemocy zbrojnej (włącznie z bronią nuklearną) w tle, ale już z bardziej zróżnicowanymi i ograniczonymi formami tych zagrożeń**

RODZAJE ZAGROZEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *progi (szczeble) agresji*

Progi agresji

Konfrontacja neozimnowojenna

Kooperacja pozimnowojenna

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *rodzaj i skala przemocy*

Konfrontacja neozimnowojenna

A g r e s j a:
Presja

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Na pełną
skalę

Ograniczona

Skryta

**Próg
wojny
nieograniczonej**

**Próg otwartej
agresji
(ograniczonej)**

Próg skrytej agresji

Próg presji

Kooperacja pozimnowojenna

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *presja polityczno-militarna*

Konfrontacja neozimnowojenna

Presja
Agresja:

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Na pełną
skalę

Ograniczona

Skryta

- Presja polityczno-militarna*
- Agresywna dyplomacja (coercive diplomacy)
 - Wojna informacyjna – dezinformacja, propaganda, media, media społecznościowe ...
 - Cyberkonfrontacje – cyberdywersja, groźba cyberwojny
 - Szantaż ekonomiczny (np. energetyczny, sankcje)
 - Manewry wojskowe
 - Prowokacyjne incydenty wojskowe
 - Wojny zastępcze (proxy wars)

Próg
wojny
nieograniczonej

Próg otwartej
agresji
(ograniczonej)

Próg skrytej agresji

Próg presji

Kooperacja pozimnowojenna

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *agresja skryta*

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Konfrontacja neozimnowojenna

Presja
Agresja:
Skryta

Na pełną
skalę

Ograniczona

Agresja poniżej progu wojny
▪ wszystkie elementy presji
oraz plus:
▪ operacje specjalne,
dywersja, prowokacje
zbrojne...

Presja polityczno-militarna

- Agresywna dyplomacja (coercive diplomacy)
- Wojna informacyjna – dezinformacja, propaganda, media, media społecznościowe ...
- Cyberkonfrontacje – cyberdywersja, groźba cyberwojny
- Szantaż ekonomiczny (np. energetyczny, sankcje)
- Manewry wojskowe
- Prowokacyjne incydenty wojskowe
- Wojny zastępcze (proxy wars)

**Próg wojny
nieograniczonej**

**Próg otwartej
agresji
(ograniczonej)**

*Sytuacja
trudnokosensusowa*
Próg skrytej agresji

Próg presji

Kooperacja pozimnowojenna

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *agresja ograniczona*

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Konfrontacja neozimnowojenna

Presja
Agresja

Na pełną skalę

Ograniczona

Skryta

- Agresja ograniczona**
- wszystkie elementy agresji podprogowej oraz plus: otwarta agresja zbrojna o deklarowanych celach ograniczonych „parasol” w postaci szantażu użyciem taktycznej broni jądrowej (doktryna „deeskalacji nuklearnej”)

- Agresja poniżej progu wojny**
- wszystkie elementy presji oraz plus:
 - operacje specjalne, dywersja, prowokacje zbrojne...

Presja polityczno-militarna

- Agresywna dyplomacja (coercive diplomacy)
- Wojna informacyjna – dezinformacja, propaganda, media, media społecznościowe ...
- Cyberkonfrontacje – cyberdywersja, groźba cyberwojny
- Szantaż ekonomiczny (np. energetyczny, sankcje)
- Manewry wojskowe
- Prowokacyjne incydenty wojskowe
- Wojny zastępcze (proxy wars)

Próg wojny nieograniczonej

Próg otwartej agresji (ograniczonej)

Próg skrytej agresji

Próg presji

deeskalacja nuklearna T&U

Sytuacja trudnokosensusowa

Kooperacja pozimnowojenna

Taktyczna broń jądrowa w Europie

- **Możliwe opcje co do przyszłości TBJ w Europie:**
 - **Kontynuacja:** brak woli do zmiany; korzystny dla Rosji
 - **Redukcja:** wycofanie TBJ z Europy, redukcja ilościowa, likwidacja
 - **Eskalacja:** wzmocnienie polityki deklaratywnej NATO, modernizacja TBJ, poszerzenie „nuclear sharing”

Konfrontacja neozimnowojenna
Presja
Agresja
Skryta
Ograniczona
Na pełną skalę

RODZAJE ZAGROZEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *agresja na pełną skalę*

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Kooperacja pozimnowojenna

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *rodzaje konfliktu*

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Rodzaje konfliktu

Wojna na pełną skalę

- Bardzo **mala prawdopodobna**. Bezpiecznikiem jest nuklearna zasada MAD (zasada wzajemnego gwarantowanego zniszczenia)
- Nie można jej jednak zupełnie wykluczyć: może być następstwem niekontrolowanej eskalacji („wymknięcia się spod kontroli”) wojny ograniczonej, dywersji cybernetycznej „strony trzeciej” w systemach kierowania bronią jądrową, awarii technicznej lub błędu ludzkiego

MAD!!!

Próg wojny

nieograniczonej

deeskalacja nuklearna -> FAJ

Próg otwartej agresji

(ograniczonej)

Sytuacja trudnokosensusowa

Próg skrytej agresji

Próg presji

Na pełną skalę

Ograniczona

Skryta

Na pełną skalę

Ograniczona

Skryta

Kryzys

Agresja ograniczona

- wszystkie elementy agresji podprogowej oraz plus: otwarta agresja zbrojna o deklarowanych celach ograniczonych „parasol” w postaci szantażu użyciem taktycznej broni jądrowej (doktryna „deeskalacji nuklearnej”)

- Agresja poniżej progu wojny**
- wszystkie elementy presji oraz plus:
 - operacje specjalne, dywersja, prowokacje zbrojne...

Presja polityczno-militarna

- Agresywna dyplomacja (coercive diplomacy)
- Wojna informacyjna – dezinformacja, propaganda, media, media społecznościowe ...
- Cyberkonfrontacje – cyberdywersja, groźba cyberwojny
- Szantaż ekonomiczny (np. energetyczny, sankcje)
- Manewry wojskowe
- Prowokacyjne incydenty wojskowe
- Wojny zastępcze (proxy wars)

Konfrontacja neozimnowojenna

Presja Agresja

Wojna

Kooperacja pozimnowojenna

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *główna treść konfliktu*

Konfrontacja neozimnowojenna

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Rodzaje konfliktu

Główna treść konfliktu

Presja
Agresja
Skryta
Ograniczona
Na pełną skalę

Wojna:
Skryta
Ograniczona
Na pełną skalę

Ograniczona

Na pełną skalę

Skryta

Ograniczona

Na pełną skalę

Skryta

- Presja polityczno-militarna*
- Agresywna dyplomacja (coercive diplomacy)
 - Wojna informacyjna – dezinformacja, propaganda, media, media społecznościowe ...
 - Cyberkonfrontacje – cyberdywersja, groźba cyberwojny
 - Szantaż ekonomiczny (np. energetyczny, sankcje)
 - Manewry wojskowe
 - Prowokacyjne incydenty wojskowe
 - Wojny zastępcze (proxy wars)

- Agresja ograniczona**
- wszystkie elementy agresji podprogowej oraz plus: otwarta agresja zbrojna o deklarowanych celach ograniczonych „parasol” w postaci szantażu użyciem taktycznej broni jądrowej (doktryna „deeskalacji nuklearnej”)

- Agresja poniżej progu wojny**
- wszystkie elementy presji oraz plus:
 - operacje specjalne, dywersja, prowokacje zbrojne...

MAD!!!

Próg wojny nieograniczonej

Próg otwartej agresji (ograniczonej)

Próg skrytej agresji

Próg presji

Sytuacja trudnokosensusowa

Deeskalacja nuklearna - TAB

ZAGŁADA TOTALNA

ODSTRASZANIE NUKLEARNE

Kontrola eskalacji

ODSTRASZANIE KONWENCJONALNE

Reagowanie kryzysowe

Kryzys

Kooperacja pozimnowojenna

SYNTEZA

- **WOJNA NIE JEST TYLKO PO TO, ABY JĄ PROWADZIĆ. MOŻE BYĆ TAKŻE I JEST (jej groźba!) INSTRUMENTEM ZIMNOWOJENNEJ KONFRONTACJI POLITYCZNEJ**
- **Nowa, hybrydowa zimna wojna w relacjach Rosji z Zachodem charakteryzuje się bardziej niż ta z XX wieku zróżnicowanymi zagrożeniami wojennymi**
- **Presja neozimnowojenna wzbogacona została przede wszystkim o działania w cyberprzestrzeni**
- **Szczególnie niebezpieczna w warunkach hybrydowej zimnej wojny jest groźba agresji skrytej (podprogowej), stwarzającej sytuacje trudnokonsensusowe dla NATO/UE oraz agresji ograniczonej, pod parasolem rosyjskiej doktryny tzw. „deeskalacji nuklearnej” przy pomocy taktycznej broni jądrowej**
- **Znalezienie odpowiedzi na te zwłaszcza zagrożenia jest warunkiem skuteczności NATO/UE oraz stabilności stosunków bezpieczeństwa w relacjach Rosja-Zachód**

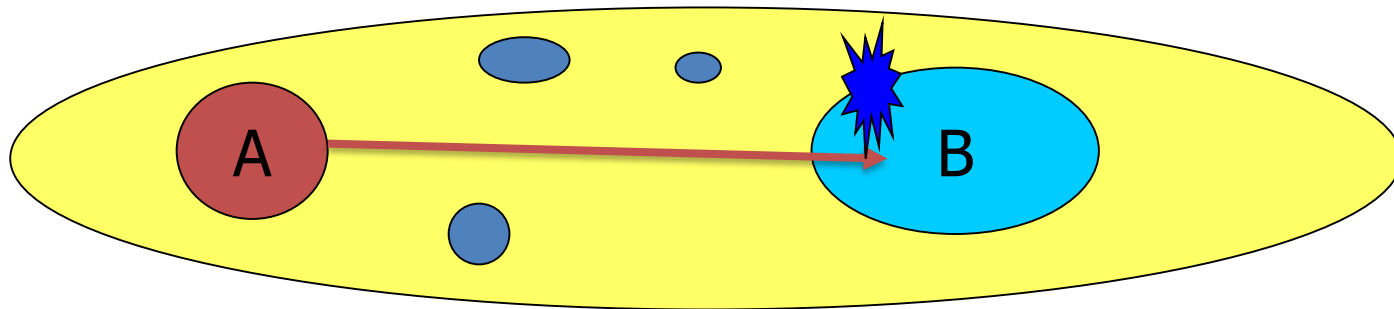
ZAGROŻENIA TRANSNARODOWE (niepaństwowe)

Istota terroryzmu

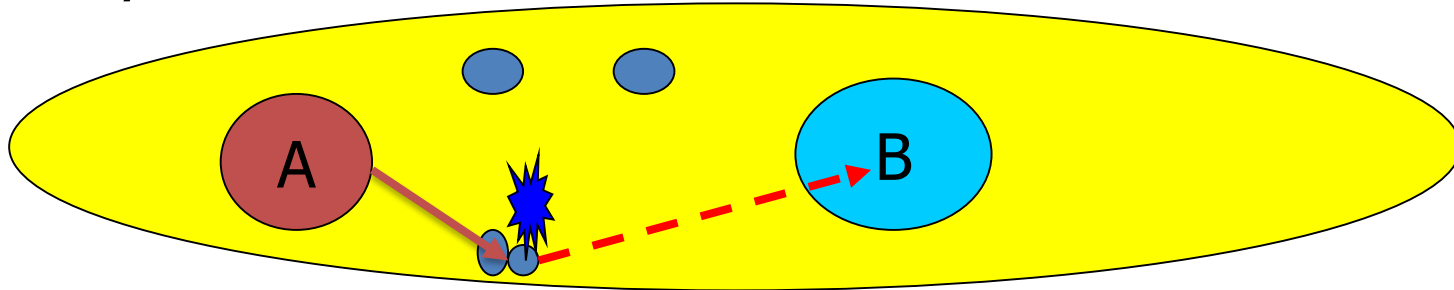
Celowe (*świadomie zamierzone*) i spektakularne atakowanie niewinnych, postronnych osób dla pośredniego (asymetrycznego, poprzez opinię publiczną) oddziaływania na przeciwnika politycznego lub ideologicznego

Istota terroryzmu

Walka – atakowanie przeciwnika

Terroryzm – atakowanie otoczenia

Nowa jakość terroryzmu

- **globalizacja i uinformacyjnienie – globalna sieć terrorystyczna**
- **prolifерacja fundamentalizmu i radykalizmu – terroryzm islamski, dżihadyzm?**
- **taktyka terroryzmu samobójczego**
- **terroryzm masowego rażenia: superterroryzm**
- **globalna sieć terrorystyczna – nowe, asymetryczne mocarstwo światowe ery informacyjnej?**

Państwo Islamskie

- **Wojna wewnątrzislamska**
- **Skutki nieudanych interwencji Zachodu w Iraku i Afganistanie**
- **Destabilizacyjne skutki „rewolucji arabskich” i interwencji Zachodu**
- **Nowa jakość: Państwo Islamskie - państwo terrorystyczne**
- **Gra interesów mocarstw globalnych i regionalnych**

Terroryzm wewnętrzny europejski

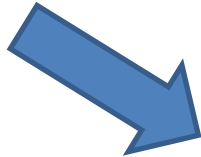
- **Źródła i przyczyny odnowienia się**
 - **Nieudane multi-kulti**
 - **Radykalizacja i fundamentalizm w enklawach**
 - **„Samotne wilki”**
- **Zwalczanie**
 - **W ramach UE**
- **Zagrożenia dla Polski**

Walka z terroryzmem wewnątrz europejskim

- **Główna trudność – duże zagrożenie ze strony własnych obywateli zwerbowanych do ISIL; samotne wilki**
- **Możliwość rajdów terrorystycznych, w tym zagrożenie w Polsce**
- **Potrzeba jednolitej przestrzeni bezpieczeństwa antyterrorystycznego w Europie: systemy krajowe, współpraca europejska i z USA**

Inne zagrożenia transnarodowe

- **Cyberzagrożenia: ataki na Estonię, Gruzję, starcia Chiny-USA**
- **Zagrożenia infrastrukturalne**
- **Zagrożenia energetyczne**
- **Kryzysy finansowe**
- **...**

Kryzys migracyjny w Europie

- **Skutki kryzysu na BW: kolejna „wędrowka ludów”? „Agresja demograficzna”?**
- **Brak strategii UE, reagowanie ad hoc na końcowe skutki**
- **Potrzebna strategia:**
 - **skończyć wojnę**
 - **nowy podział polityczny**
 - **Pomoc ekonomiczna i humanitarna na miejscu**
 - **Uszczelnienie granic UE**
 - **Pomoc dla uchodźców w UE**
- **Kompleksowość podejścia – dla zyskania **solidarności strategicznej w UE**: migracje + wzmocnienie wsch. flanki + bezpieczeństwo energetyczne**

Ruchy antyglobalistyczne

- **Anarchizm**
- **Radykalna lewica –
przeciw bogatym,
populizm**
- **Radykalna prawica -
neofaszyzm**

KLASYCZNE ZAGROŻENIA MIĘDZYPAŃSTWOWE

Międzypaństwowe konflikty globalne

Prawdopodobieństwo?

USA – Rosja?

USA – Chiny?

Chiny – Rosja?

Chiny - Indie?

Indie – Pakistan?

UE/NATO – Rosja?

Konflikty regionalne: Europa

- **Bałkany – kryzysy przytłumione, czuwać (Kosowo, BiH)**
- **Konflikt rosyjsko-ukraiński**
- **Kaukaz:**
 - **Rosja – interesy i strategia;**
 - **Gruzja – aspiracje zachodnie i problemy wewnętrzne;**
 - **Armenia – Azerbejdżan/Górny Karabach**

KONFLIKTY REGIONALNE: AZJA

- **Półwysep Koreański**
- **Bliski i Środkowy Wschód:**
 - **Konflikt palestyńsko-izraelski + Iran – Izrael**
 - **Afganistan**
 - **Irak**
 - **Syria**

Niespokojny świat XXI wieku

„Szare” bezpieczeństwo
(*między rajem i*
***piekłem*)**

**„Skrzyżowanie” terroryzmu z BMR –
kwintesencja zagrożeń
asymetrycznych**

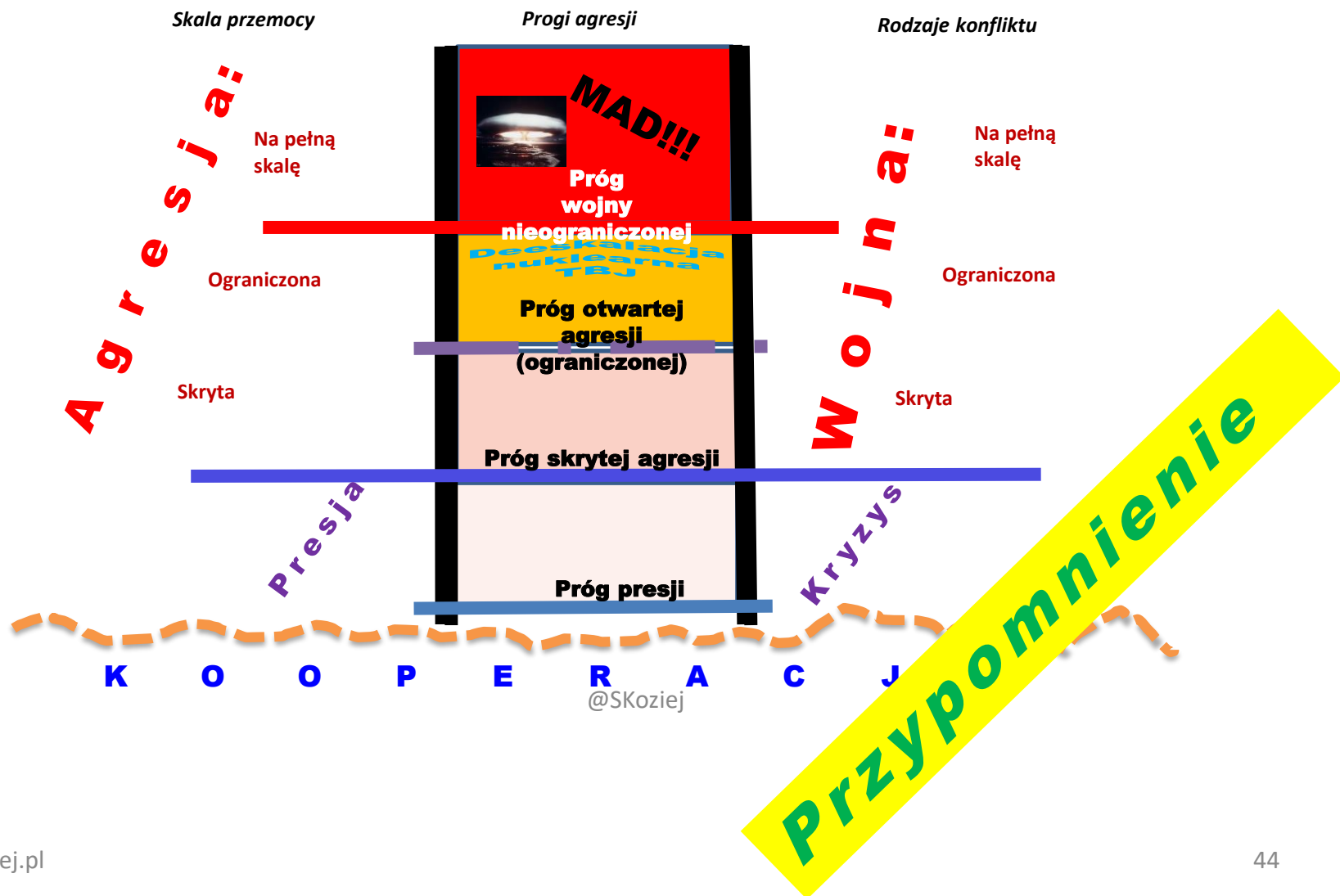
**Nowa, hybrydowa zimna wojna –
odnowienie zagrożeń symetrycznych?**

Synteza polskich warunków bezpieczeństwa

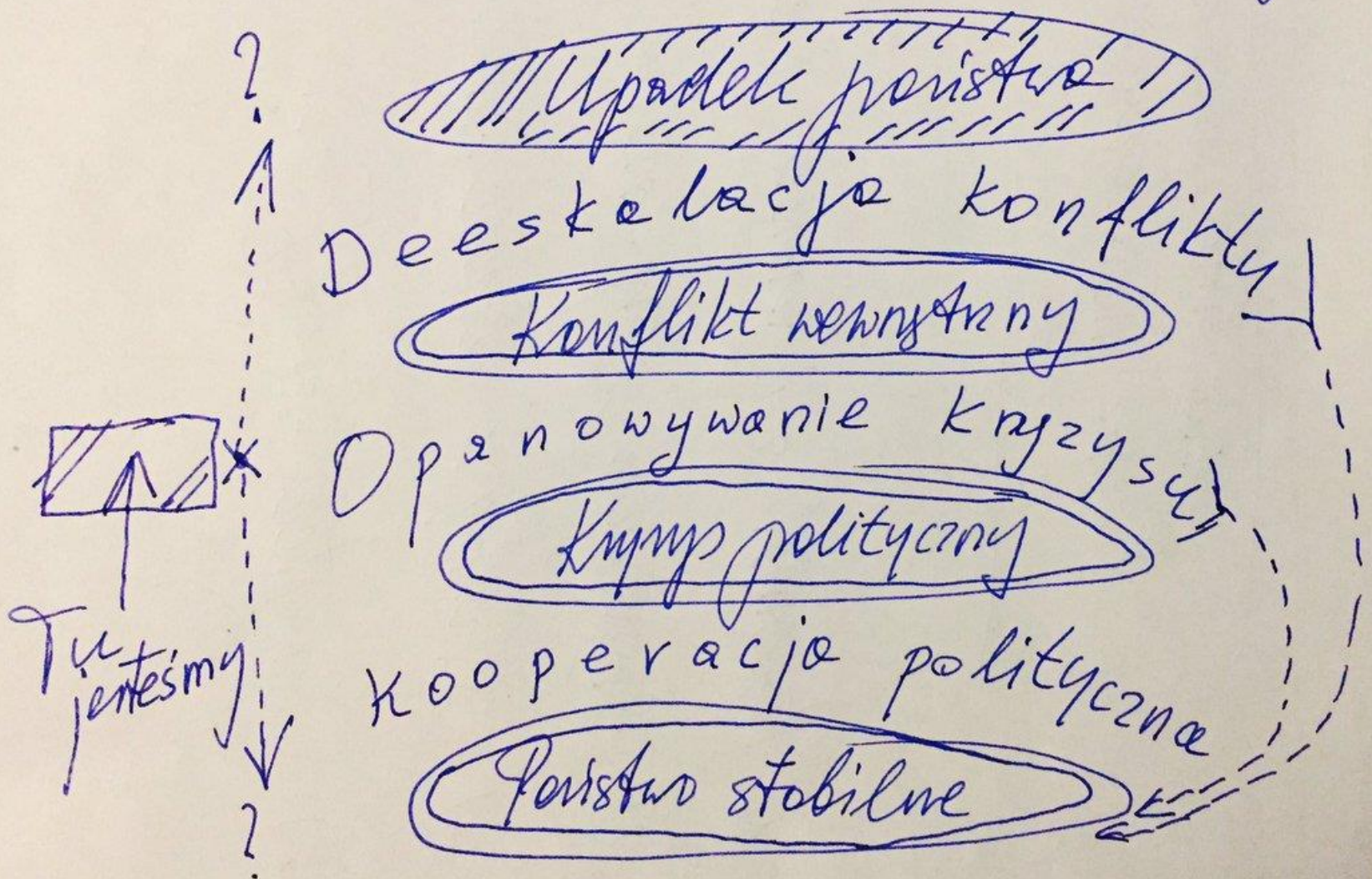
Środowisko bezpieczeństwa - scenariusze

- 1. Integracyjny** – z przewagą pozytywnych i pożądanых zjawisk i tendencji. **Umacnianie** międzynarodowego systemu bezpieczeństwa;
- 2. Dezintegracyjny** – z przewagą niekorzystnych i niebezpiecznych zjawisk zewnętrznych i wewnętrznych. **Oslabianie** międzynarodowego systemu bezpieczeństwa;
- 3. Ewolucyjny** – kontynuacja względnej równowagi negatywnych i pozytywnych zjawisk. **Utrzymywanie** się względnie niestabilnego systemu bezpieczeństwa międzynarodowego.

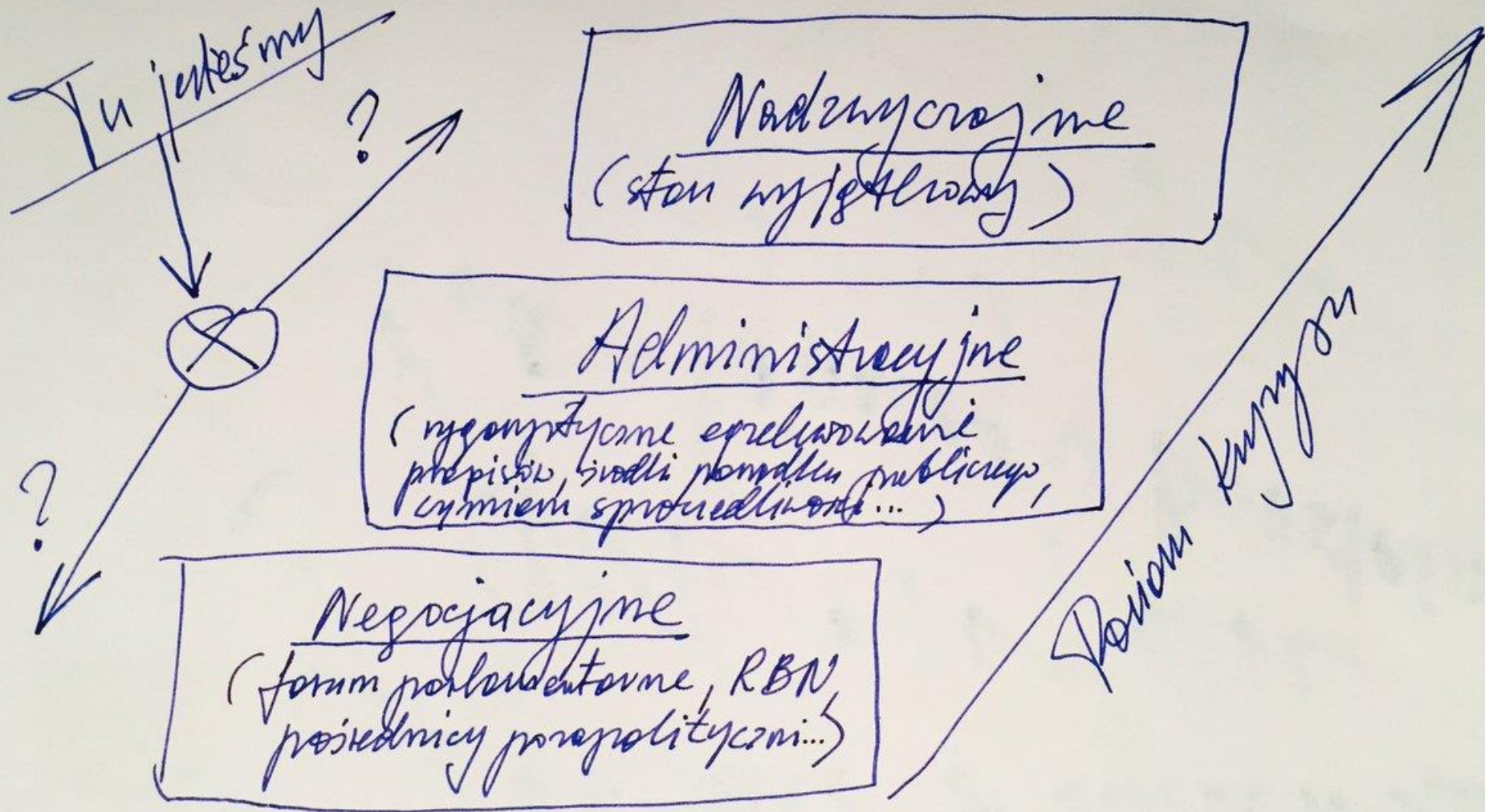
HYBRYDOWA ZIMNA WOJNA: „stopnie eskalacji”

Matryca bezpieczeństwa międzynarodowego państwa

Instrumenty negocjacji kurysowej

Dziękuję😊

Wspierasz
też na:
www.koziej.pl
@SKoziej